

WASS ALBERT

Szentek zendülése

Ott állottak a palotasházban, magyar szentek. László király páncélos lépte csörrent a padlón, ahogy indulatosan járkált föl és alá. Margit, a szigeti apácák fehér köntösében, egyenesen állott és keményen, s úgy nézett Erzsébetre.

- Márpedig énelőttem előbbre való az a magyar, aki a nyomorúságban is kitart hazája mellett - mondotta szigorú, csengő hangon -, mint az, aki svábok kegyét keresi idegenben!

- Nincs igazad - tüzelt Erzsébet, megkönnyesedő szemmel -, előbbrevaló való az, ki hűséggel tartá a szövetséget, mit köténk nyugattal, semmint az, aki eladá lelkét a pogánynak!

- László! - fordula Margit a páncélos király felé.

- Mi bajotok megint? - horkant föl a páncélos bajnok, s megállt a két asszony előtt.

- Tégy igazságot! - emelte föl Margit a hangját. - Melyik magyar előbbrevaló magyar: aki otthon maradt, vagy aki elmenekült?

- Aki ott halt meg a Kárpátok gerincén, fegyverrel a kezében, az az előbbrevaló - mordult villogó szemmel a király -, a többi, az mind semmire se való!

- De aki mégis életben maradt - vetette ellen Erzsébet -, annak az volt a kötelessége, hogy tartsa a szövetséget a némettel, amit mink kötöttünk!

- Münk a némettel semmiféle szövetséget nem kötöttünk, hűgom - utasította rendre László király szigorúra húzott szemmel Erzsébetet -, münk nyugattal kötöttünk szövetséget, meg a kereszténységgel.

- De ebben a német is benne foglaltatik...

- Semmivel sem inkább, mint a mi nemzetünk - pattogott László - Mit áldozott a német a kereszténységért? Semmit, a magyarhoz mérten!

- S mink mire mentünk vajjon a sok áldozattal? - szólt közbe Margit élesen. - Utak árkába került a népünk, Árpád úr földje ebek prédája lett! Ideje lenne számot vetni evvel, László bátyám. Hogy így gondoltuk-é?

A király arca elsötétedett. Szálfa alakja meggörnyedt. Nehány pillanatig némán nézte maga előtt a padlót, aztán szótlanul elfordult, és tovább dübörgött súlyos lépteivel, egyik ablaktól a másikig, oda s vissza.

- Mi értelme ennek a beszédnek? - jegyezte meg Erzsébet halkan. - Választottunk kelet s nyugat között, s nyugatot választottuk. Kész. A többi az Atya Úr dolga volt.

- Ezer kún koponya! - csattant föl a király -, de hátha rosszul választottunk?! Hát nem úgy füst-é minden odalent, mintha münk tévesztettük volna el a dolgot annak idején, s élet helyett a halál

felé indítottuk el a reánk bízott népet? Nem úgy föst-é?

- De László...! - ijedt meg Erzsébet.

- Én hát, én! - döngette meg boltozatos mellét a magyarok harcos szentje.
- én magam, ki ezernél több kúnnaq vertem bé csákánnyal a fejét, én kérdeq magamat: mi lett volna ha annak idejében fordítva verekszem,
s kúnok feje helyett svábok s taljánok sisakját likasztom halomra, he?
Ha kúnnaq, tatárral szövetkezve, tova Spanyolföldig toltam
volna ki a magyar gyöpüt? Mi lett volna akkor?

Erzsébet szörnyülködve csapta össze a kezeit.

- László, te beszélsz így? A kereszténység pajzsa? Nyugat bástyája?
László...!

Csattant a király hangja, hogy megremegtek belé a palotásház falai.

- Én hát, kereszténység pajzsa, nyugat bástyája! Így neveztek akkor engem s népemet! Pajzs, mely mögött orozva lapulhatott a sváb; s bástyá, melynek védelmében cifra palotáit építhette gondtalanul a talján. De amikor repedezni kezdett a pajzs és omladozni a bástyá, jött-é foltozni a rést egy is ezek közül? Jött-é egy is támasztani a megdülö falat? Hej, húgom, ha én ezt tudtam volna! Lettem volna én pajzs helyett csákány, s bástyá helyett faltörö szikla, s tengerbe nyuvasztottam volna egész nyugatot a maga rohadt kalmárnépségével együtt, úgy igaz, ahogy mondom! Most már nézhetem, két üres kezemmel. Idefönt még egy jóféle kardra sem telik.

Erzsébet szaporán vetette a keresztet ijedtében.

- Pogány beszéd ez, László...!

A király zordul fölnevetett.

- Pogány? Magyar beszéd ez, nem pedig pogány! Ha svábbbá lett fülednek pogányul is hangzik, ez az igazság! Nékem s népemnek adós maradt a nyugat!

- Jól mondd, László! - vetette föl Margit keményen a fejét s szeme megvillant -, Árpádházi Margitnak is szava vagy on ebben! Mink fogadalmat tettünk volt az Úrnak, hogy védelmezzük a kereszt ügyét, s nyugat jámbor népeit. Mink meg is tartottuk volt a fogadalmat, s kik utánunk jövének, ugyanígy tartották. De vajon az Úr állotta-é, amit nekünk ígért?

- Ne vétkezz, Margit! - szörnyülködött Erzsébet. - Fejeden a szentek aranykoronája...!

- Mit nekem aranykorona! - rázta meg Margit dacosan a fejét - Árpád vérét nem lehet lefizetni aranykoronával, amikor a nemzet jussáról van szó!

- Igazad van, húgom! - dobbant László király páncélos lába a padlón. - Nem arról volt szó, hogy minket tegyenek szentté, hanem, hogy nemzetünket böcsülje meg érdeme szerint a nyugati keresztény világ, erről volt szó! Ezt a célt szolgálta minden kardcsapás és minden csákányütés, amit tett a kezem! Ezért építtetém tucatjával a templomokat, azért gyűjtém halomra bennök a talján papokat s a sváb lovag-urakat, ezért védtem fegyverrel őket tulajdon népem ellen,

egyedül csak ezért! Igazad van, húgom! Münk állottuk a kötést, s a fizetség elmaradt! Ma dúlt honában magára hagyva vívódik a magyar, társtalanul kallódik nyugat országútjain, s nyomorult sorsát részvétlenül bámulja a kalmár csócselék, mely pajzsom árnyékában növekedett naggyá! Görcsbe szorul az öklöm, s csak nézmem kell tétlenül idefönről nap-nap után, miként ócsárolja bajnok-népemet a sok gyáva csikaszk, ki anyja pendelye mögé bújt, amikor helyt kellett állani a keresztért, s hagyta egymagában vérezni a magyart, hogy belerúgjon, mint megunt cselédbe, midőn vérvesztetten kidőlt! Veri a mellét ma nagy hangon sok céda ribanc, dölyfösen gagyog nyugati kultúráról. Lenézi, s barbárnak mondja ma is a magyart. Vajha mi lett volna, ha nem áll vala karddal a kezében őrt gyepűjén a magyar? Hol lenne ma az a híres nyugati kultúra, melyet dölyfösen dörgöl orrunk alá ma minden tejfeles szájú piperkóc, s hol lenne Róma keresztje, ha István Úr nem állít gátat a viharnak, ha én elfogadom a kún szövetséget s lerohanom egyesült hadaink élén a taljánok földjét? Ha Béla öcsém kezét fog a tatárral s végigdúlja velök álmos Európát? Ha Corvinus a törökkel egyesülvén nekiereszti fekete seregét a parókásfejű sváb hercegecskéknak? Vajh' milyen nyelven dicsérmék ma az Urat a tengerek partján, s Róma keresztjének lenne-e még nyoma valahol? Hajh, eburafakó! Csak egyszer markolhatna még csákányt a kezem! Tudnám most már, hová üssek véle!

- Ez pártütés! - hüledezett Erzsébet, halálsápadtan - nem rettegsz, hogy fülébe jut az Úrnak?

- Bárcsak oda jutna! - vetette föl László a fejét. - Nem titok ez! Legalább megtudná magyariak dolgát! A sok mezítlábas szemforgatótól nem is juthat eleibe többé az egyenes beszéd!

Erzsébet szaporán vetette a keresztet, Margit szólani akart éppen, de ebben a percben meglebbent a medvebőr, s az ágyasházból kilépett őszén és szakállason István király, maga. Mögötte Imre herceg. Az agg király szeme kutatva járta sorra magyari szentek arcát. Nézése aggodalmas volt és szomorú.

- Ingerült szót hallottam szádból, szeretett rokon. - fordult Lászlóhoz és szemöldökei szigorúan rándultak. Mért nem fékezed indulataidat böjttel és önsanyargatással?

László király hatalmas mellén megfeszült a páncéling. Hangja remegett az erőlködéstől, hogy csöndesebbre fogja feltörő szavai.

- Böjtöl eleget népem odalent - felelte fojtottan - és sanyargatásban sem lehetsz hiányt, király. Magyarok dolga örli bennem a keserűséget s ma gonosz dolog, Isten s ember előtt!

Bánat futotta el az ősz király szemét. Sóhajtott.

- Magyariak dolga bizony rosszul áll - ismetre be. Hangja csüggedt volt és öreg.

Margit előbbre lépett.

- Engedelmeddel kérdenék tőlet valamit, király úr!

- Szólj - bölintott István.

- Úgy szólott-é az egyesség Nyugattal, hogy láncos ebe legyen a magyar svábnak, taljának, francuznak, miegyébnak? - csattant fel Margitból a

kérdés - Ki, ha mások palotáinak őrzésében agyarait veszti, szemétre vettessék, s minden jött-ment ripóknek gúnyjára leljen? Így volt-e az alku, király úr?

Az agg király szeme nyugtalanul rebbent.

- Keményen szólasz, Margit...

- Ezt kérdelem tőled én is, István apánk - dobant előre László s nézése sötét volt mint viharos éjszaka - Így szóllott-é a kötés? Hogy Pannóniától a székely gyepűig jajszótól legyen hangos az éj meg a nappal, s a kegyes nyugat kóccal tömje fülét, hogy ne kelljen hallania meggyötört magyarok sikolyát? Hogy azok, kik szólani mernek a nemzetért, mint űzött vadak bújkáljanak nyugat vadonjaiban, s hálátlan védettjeink még almot se vessenek oda nekik, hogy vackot túrhasanak magunknak a fagy ellen valamelyik idegen árok fenekén? Hogy pallosunk árnyéka pohosra hizlaljon minden idegen fattyat ki rúgással fizesse vissza a védelem bérét? Így volt-é az alku?

István király lehajtotta a fejét. Homlokára gondok ráncai gyűltek.

- Nem így volt, László. Jól tudod, nem így volt.

- Úgy volt-é az alku, hogy korbáccsal verjük be népünket az idegen igába, hadd húzza jámborul nyugati urak szekerét s ha kidöglik félrerúgják az útból. Így volt-é az alku?

- Jól tudod, László, hogy nem így volt - sóhajtott István.

- Akkor miért, István apánk, miért? - sikoltott föl Margit - Avagy az Úr, aki mindent tud, nem tudja mi történik odalent? Az Úr, aki mindent lát, nem látja magyariak baját?

Az agg király arcát szomorúság felhőzte, amikor végignézett Lászlón és Margiton.

- Gyermekeim - felelte lassan és fáradtan - ezek a kérdések fölsajdultak már bennem is, ezerszer. Bőjtöltem és ostromoztam magam, hogy látásom megtisztuljon, s megismerhessem az Úrnak szándékát. Hiába volt. S egyebet mit tehetnék.

Az ősz fej lehanyatlott. Margit arcán végiggördült egy könnycsepp. Erzsébet sóhajtott.

- Nem tehetünk mást, mint imádkozunk értök s a hozzánk fölszálló fohászokat az Úr elé visszük, ha majd sor kerül reánk a kihallgatáson.

- Én pedig azt mondom, nem addig a' - szegte meg László keményen a nyakát - Még most elmegyünk az Úrhoz, s elébe tárjuk magyariak dolgát! Számon kérjük tőle a kötetést, amit tettünk véle, midőn Róma aklába tereltük kard élivel a népet, hogy jövendőt alapozzunk számára a nyugat országai között! Nem addig a', még mostan elmegyünk!

- Nem tehetjük, László! - riadt föl Erzsébet - Hova gondolsz! Hiszen ez zendülés! Mit szólnak a kegyesek...?

- Hadd szóljanak! - dobantott László indulatosan. - Nem tagadtam soha, hogy idegen volt tőlem mindég e mezítlábas szenteskedők hada, kik naphosszat az Úr körül lebzselnek, s elzárják tőle a világ panaszait. Én nem kívánkoztam ide, ám ha szentté csináltak, magukra vessenek!

Harcos voltam én egész életemben, ki többet szólottam karddal mint imádsággal! S hogy tettem amit tettem, az nem a mennyei malasztért, de ama kötés miatt volt, mit tőled vettem örökségül, István. Én biza megyek, most nyomban s én biza megmondom az Úrnak, meg én! Hogy ami nem igazság, az nem igazság! Sem itt, sem a földön. Magyariak dolgát én szó nélkül többé nem hagyom, ha fejemet is veszik miatta! Mert előbb voltam én magyar s csak azután szent!

- Veled megyek, László! - ujjongott föl Margit. Szeme csillogott s szép barna orcája kipirult.

- Mi Urunk, el ne hagyj... - sopánkodott Erzsébet sápadtan - baj lesz ám ebből, nagy baj, meglássátok...

István király szeméből kiszökött a könny, s alápergett fehér szakállán. Két csontos, fehér kezét rátette László király széles vállaira.

- Igazad van, László - mondotta s nehezen jöttek ki száján a szavak - s bocsásd meg Istvánnak, hogy elfeledte Vajkot. Megyek én is. S te, Imre fiam?

- Atyám mellett a helyem - felelte Imre halkán, lehajtott fejjel.

- Margit?

- Avagy tán nem a Nyulak Szigetén éltem s nem Árpád-vér vagyok? - felelte Margit büszkén, fölemelt fejjel.

- S te, Erzsébet?

Erzsébet sápadtan hebegett.

- Én... én tulajdonképpen...

- Svábok szentje lettél, maradj hát annak - vetette oda ingerülten Margit - elegen leszünk magyar szentek nélküled is!

Lászlón türelmetlenül zörrent a páncél.

- Vezess hát, István apánk! S ha baj támad a mezítlábasokkal, melletted leszek, ne félj. Ha egyéb nem is, öklöm még maradt...! Ezer kún koponyára esküszöm, ha csak egy kardom lenne...

Margit rátapasztotta tenyerét László szájára.

- Ne pogánykodj, László. Bízz az Úrban, én bízom Őbenne.

- Menjünk hát magyarok! - sóhajtott István király s megindult nehéz léptekkel a kijárat felé.

Lementek a palotához lépcsőjén s keresztül az udvaron. Nehány lézengő aprószent szájátva bámult utánok. Elöl haladt István, fején a szentek koronájával, súlyos királyi palástban. Mögötte László, páncélosan, szálfegyenesen. Roppant sarkantyúi nagyokat csörrentek az udvar kövén. Utána Imre következett és Margit. S amikor az udvar kapujából visszapillantottak, meglátták Erzsébetet, ahogy csüggedten és szégyenkezve kullogott a nyomukban.

Imre megállt.

- Jöjj hát közénk, húgom - mondotta szelíden és kinyújtotta kezét Erzsébet felé.

Margit keze is kinyúlt.

- Ma egyé kell fornia minden magyarnak, akár ide húzott eddig, akár oda.

- Bocsássatok meg - suttogta Erzsébet sírástól fuldokolva - nem tudjátok, milyen nehéz nekem. Ide is tartozni s oda is...

Mentek. Keresztülhaladtak a főpalota udvarán. Föl az ezeregy lépcsőn. Az aranyos főkapu előtt ott állott a mezítlábasok öre.

- Kik vagytok?

- Magyar szentek - felelte István király.

- Mit akartok?

- Szavunk vagyon az Úrral.

- Most? - szörnyülködött el a mezítlábas. - Nem tudjátok, hogy ilyen időben nincsen kihallgatás? Tartsatok penitenciát, hogy tudatlanságotokat levezekeljétek...

- Félre csuhás! - dörrent rá türelmét veszelve László - nem látod, hogy Árpádházi királyokkal van dolgod? Gyerünk, István!

A páncélos óriás marcona alakja elől ijedten szökött félre a mezítlábas órszent.

- Zendülés! - dadogta elkékülten - Zendülés! Ilyen még nem volt!

- Hát ha nem volt, akkor most van! - mordult rá László. - ne hívtatok volna magyart magatok közé!

Félrenyomták a megrémült cselédet s bevonultak az aranykapun. Odabent, a kék oszlopcsarnokban, angyalkák játszadoztak. Itt-ott néhány mezítlábas ör báméskodott. Holdfényből kovácsolt alabárdjaik sápadtan világítottak. Eltátották a szájukat, amikor meglátták a királyi menetet. Még az angyalkák is abbahagyták a hancúrozást és kíváncsian nézték a furcsa viseletű idegeneket. Különösen László király sarkantyúit csodálták.

Hanem az örök, azok összefutottak nyomban.

- Zendülés! - rikoltották. - Zendülés! Riadó!

Alabárdjaikat nekiszegezték a közeledőknek.

- Állj! - kiáltott a parancsnokuk - Kik vagytok és mit akartok?

- Netene - nevette el magát László és csípőre tette vaskesztyűs kezét - de megriadtak ezek a mezítlábasok!

István király megállt. Fölemelt fejjel szólott.

- Az Úrhoz jöttünk alázatos szóval. Magyariak vagyunk.

- Nem tudjátok a rendet? - pattogott a főcsuhás - Iratkozatok föl elébb Gábrriel parancsnoknál, aztán várjatok sorotokra. Nem lehet ám ide csak úgy betörni, miféle dolog ez? Látszik, hogy valahonnét Ázsiából jöttetek!

- Bár onnan jönnénk - szakad föl Lászlóból újra az indulat -, tudom, hogy nem így állanánk akkor előttetek, fegyvertelen kézzel!

- Ne lármázz - hetvenkedett a főmezítlás - kifele innen, egy-kettő!

- Én István vagyok, magyariak első királya - egyenesedett ki az ősz király - s bebocsáttatást kérek az Úrhoz.

- Mit bánom én, akárki is vagy! - feleselt vissza a fő őr - Kivételezés nincsen! Tartsátok be a szolgálati utat és kész!

István király hangja megkeményedett.

- Rossz a füled, szolga? Nem hallád, mit mondék? István vagyok, az első apostoli király!

- Bánom is én, öreg, hogy mi voltál odalent -mérgeződött a csuhás - itt egy szám vagy a kegyesek kórusában, semmi több. Ha nem nézném ősz szakálladat, mást is mondanék. De így csak annyit, hogy jobb, ha szaporán elhordod magad...

- Híjnye, ezer kún koponya! - dörrent föl László - Így beszélsz te a magyariak urával? Akitől rettegett Róma és Bizánc? Ebadta mezítlás! Hordd el orrom elöl a piszkafádat, mert elkapom a végit, s úgy a fenekedhez verem, hogy hetven püspök sem imádkozza le rólad, amit kaptál!

Már azon volt, hogy be is váltja az ígérését, amikor hirtelen vakító fényesség csapott alá fönről, a lépcső tetejéből és megdermedt tőle minden mozdulat. Egészen fönt, a kék márványkönyöklőn Jézus állott.

- Mi történik itt? - kérdezte és hangja zengett a kupola alatt.

A mezítlásosok térdre estek s eltakarták arcukat. Térdre csuklott Erzsébet is, követte Imre, majd Margit. Térdre ereszkedett lassan az ősz király is. Csak László állott még, megszegett fejjel, marconán.

- Mi történik itt? - ismételte meg Jézus a kérdést odafönről.

- Zendülés - nyögte a mezítlásosok feje - Fölséges Úrjézus, alázatosan könyörgünk engedelmet, de ezek az idegenek egyszerűen betolakodtak ide...

- Idegen vagy magad - mordult László - Krisztus Úr, tégy igazságot.

- Kik vagytok hát?

- Magyari szentek.

- S mi dolgotok itt?

- Fölséges Atyánk eleibe jöttünk, hogy számadást tegyünk véle magyariak dolgáról.

- S mért nem tartjátok bé a szolgálati utat?

László fölnezt a könyöklőre, aztán nagyot sóhajtott ott a lépcsők aljában.

- Krisztus Úr, Te tudod, hogyan van az. Az embert fölrojják egy hosszú lista végire, aztán sok idő múlva egy napon ideterelik mint a birkát egy rakás kegyes között, ahol már hosszú sorokban állanak mindenféle népek. Aztán énekelni kell, meg imádkozni, rogyásig s mikor az embernek már kóvályog a feje a sok malasztól, akkor egy szempillantásra odakerül a Fölséges Atya Úr elé, de csak annyi időre éppen, hogy átadhassa az előre elkészített írást a fohászokról és panaszokról s már taszigálják is tovább ezek a mezítlábasok. Megkövetlek Krisztus Úr, de nem magyar vitéznek való mesterség ez, s a magyar nemzet baját s veszedelmét ily kutyafuttában eléadni amúgy sem lehet.

- Annyi sok ott a baj? - mosolygott alá Jézus.

- Annyi, Uram! - felelte László - S münk ezért elhatároztuk, hogy rend ide, rend oda, eljövünk magunk a Fölséges Atyához s megkérjük tisztelettel, hogy hallgassa már meg egyszer végig a mi dolgainkat. Mert münk, Krisztus Úr, akár szentek vagyunk, akár pedig nem, de elsősorban mégiscsak magyarok vagyunk, akik nemzetünk javát munkálni el nem mulaszthatjuk, még eme égbeli tisztesség kedvéért sem!

- Derék igyekezet - bólintott Jézus a könyöklőn - mert szeretet s hűség vagyon benne. Bizony mondom, sokan tanulhatnak hűséget töletek, magyar szentek. Ámde gondoljátok meg s vegyétek észbe, hogy a ti népetek mindössze néhány milliócska csak, s hogy rajtok kívül még sokszáz millió ember lakozik a földön s mindenütt annyi a baj és a nyomorúság, hogy elsősorban a százmilliókon kell segítenünk, s csak azután jut ráérő időnk az apró nemzetecskék bajaira. Vegyétek eszetekbe ezt, magyarok.

- Tudjuk mi ezt mind nagyon jól Krisztus Úr - válaszolt László - ámde észben kell tartuk azt is, hogy ha sokáig várunk még, nem lesz kin segíteni többé! Mert úgy fogy ám odalent a magyar, mint árvízben a maréknyi búzamazag, s ha egyszer csírája vész a magnak, hiába szerezzük vissza jussát a termőföldhöz. S még valamit egyebet is észben kell tartunk, Úr Jézus! Ha maréknyi is csak a mi nemzetünk, de annyi igaztalan dolog történt vele évszázadokon át, hogy százmillió népnek is elegendő lenne! Mert nincs még egy nemzet odalenn a földön, Uram, mely igaz tettének s hű szándékának annyi kárát szenvedte volna, mint a magyar. Valamennyi nemzet egybefogva nem áldozott annyi vért Teéretted, Úr Jézus, s valamennyi nemzet együttvéve nem alázott meg annyiszor, mint a mi nemzetünk! Hidd el, Uram Jézus, hogy nem igaztalan dologban járunk, amikor jussát keressük az Atya Úrnál magyar nemzetünknek, mert biza' nagy mulasztás esett ezen a népen, Uram!

- Nocsak - csóválta meg Jézus a fejét odafönt - hadd halljam, mi az a rettentő nagy mulasztás. Szólj hát s én meghallgatlak.

Azzal nekitámaszkodott kényelmesen a márványkönyöklőnek, és szelíd türelemmel nézett alá Lászlóra. Az pedig nagyot sóhajtott egy nagyot s mondani kezdte.

- Hát bizony, Uram Jézus, mikor a magyar nemzet béjött Európába, nem kicsike volt, hanem nagy és hatalmas. Kopjás hadai előtt semmiféle ország meg nem állott, s magyar lovak patkóinak nyomát Ázsiától tova

Spanyolhonig nyögték a mezők. Megtehette volna, hogy nem hagy követ kövön, s ma Róma helyén kecskék legelnének, s az Anglius tenger partján magyar halászok szárítanák a hálót. De nem tette ezt, hanem inkább szerződést kötött a keresztrel. István apánk tette a kötést, amely pedig így szólott volt: bástyája lészen a magyar a nyugatnak, s a keresztnek védelmező pajzsa, s ennek ellenében a kereszt fiává s a nyugat testvérvé fogadja magyariak nemzetét. Így szólott volt a kötés, Uram Jézus. Nem vala könnyű dolog, amit magunkra vettünk, de viseljük becsülettel. Béeresztettük gyepűink közé a sváb lovag-urakat meg talján papokat, földet adtunk nekik a magunkéból s néztük, miként sújtják agyon a keresztrel vezéreink legjobbait, miként gyötrik és dúlják népünket, mely régi hitétől megválni nem akart. De állottuk a kötést, önmagunk ellenében is, bármilyen nehéz volt. Állottuk, Uram. S állottuk akkor is, amikor fegyverrel fogadtuk a kún rokont, ki prédálni készült gazdag Európát, s felesbe kívánta megosztani velünk germán s frank urak kincsesládáit. A tatár rokon felénk nyújtott jobbát sem fogadtuk volt el, s odapusztultunk inkább, semhogy megszegjük a kötést, amit tettünk volt a keresztrel.

- Így vérzett el a magyar, Úr Jézus, a Te szent nevedért, Európa gyepűjén, egy évezred során. Örökségül adtuk utódainknak a nyugat védelmezését s a Te szent tanításodat s utódaink hűséggel tartották azt, mind a mai napig. Ha harcolni kellett, vérüket adták s békesség idején befogadtak a magyar tető alá minden jött-ment idegent, ki a Te nevedben védelmet keresett. Így fogyott a magyar s így hízott kövérre országunk földjén a kegyesen befogadott koldusok hada, akik megsokasodván odáig vetemedtek, hogy maguknak követelték azt ami a mienk a Szent Koronád országát darabokra vagdalták arcátlan kapzsiságukban. Hát azért jövének most, hogy számadást tegyünk az Atya Úrral a kötés dolgában. Mert bizony, sem a kereszt, sem a nyugat nem állta a szavát. Mostoha fia maradt Rómának a magyar örökkön-örökké s nyugat népei nemhogy testvérül fogadták volna védelmezőjüket, de midőn legyöngült, úgy bántak vele, mint megunt cseléddel, kit dolga végeztével árokpartra löknek! Tekints alá, Uram, és ítéld magad! Jajszótól hangos magyariak hona, s ki ügyel jajára? Földönfutó magyarok ezrei tapossák nyugatod országútjait, s ki gondol velük? Bezzeg meghallá a nagyurak füle, amikor kúnok, tatárok s törökök fegyvere csörgött dús szérűik alatt! Jó volt akkor a magyar őriző ebnek! Most aztán tömik fülüket kegyes szavakkal, hogy ne kelljen hallaniok Pannónia felől a haldoklók hörgését, mely segítségért esd e vaksötét világban! Bezzeg nem voltak restek ékes palotákat emelni hosszú századokon át, míg a magyar vérét csorgatva állotta a vártát kint a gyepűn, de most óljukban sem szorítanának helyet a hontalan magyarnak! Csak finnyás orrukat emelik koldusrongyai láttán s cifra kincseikkel barbárnak csúfolják azt, ki nem ért rá kincseket gyűjteni, mert hűséggel hullatta a vérét a kötés szerint, hogy ők azalatt békében hasat ereszhessenek a háta megett! Felforr az indulat az emberben, Uram, mindezeknek láttán, s bizony, ha újra kezdhethém földi létemet: ma már nem a kúnok fejét szabdalná pallosom, hanem úgy verném szét ezt a sok pöffeszkedő ribancot, hogy nehány ezer évig megemlegetné álnok Európa magyariak nevét!

- Hát így, Uram Jézus. Pajzsa voltunk a keresztnek s bástyája a nyugatnak, ezer évig. S most eljövénk, hogy számon kérjük nemzetünk jussát a kötés szerint!

A szavak döngve dübörögtek végig a kék boltívek alatt. László páncélos alakja keményen állott és egyenesen, arcát indulat füstötte pirosra. A többiek pedig még mindig térdeltek. István király lehajtott fejjel maga elé révedt. Margit kigyúlt arccal és csillogó szemekkel nézett

föl Jézusra, két keze összetéve, mint néma könyörgés. Imre herceg fiatal arcát bánat felhőzte, s Erzsébet reszketett a félelemtől. A mezítlábasok ott a lépcső alatt sápadtan és hüledezve hallgatták a pogány beszédet, s mennydörgést vártak, meg villámokat fentről. De csönd volt a szavak után. Mély csönd. Az Úr Jézus mozdulatlanul állt a könyöklőnek dőlve és elgondolkozva nézett alá.

- Mi a neved? - kérdezte végülis.

- László vagyok, Uram, Árpádvérből való. Magyarok királya. Jézus Úr kardja, a kereszt oltalmazója miként mondották volt annak idején az idegenek.

- Nagy benned a szeretet, László. - mondta csöndesen Jézus - de nagy benned az indulat is.

- Megkövetlek Uram, magyar vér vagyok, s nem nézhetem indulat nélkül miként tapossa nemzetemet mindama hitvány, ki létét köszönheti neki!

- Kötésről szóltál - folytatta Jézus szelíden - ami lett volna az Atya Úr és tiközöttetek. Ki tette volt e kötést?

- István király -felelte László - itt térdel előttem, Uram. Szólj hát István apánk.

Az ősz király fölemelte a fejét.

- Én tettem a kötést - mondotta, és hangja végigreszketett a kék oszlopcsarnokon.

Jézus néhány pillanatig gondolkodva nyugtatta rajta szemét.

- Te tetted hát a kötést a magyar nemzet nevével. S az Atya Úr nevével ki szólott?

Csőnd volt a kérdés után. Magyarok szeme Istvánra szegződött, aki mozdulatlanul, maga elé meredve térdelt a márványlépcső alatt.

- Szólj hát István apánk - biztatta László.

Az öreg király hangja remegett.

- Koronát küldött a Pápa Őszentsége s apostoli címet adott hozzá...

- Az Atya Úr nevével ki tette véled a kötést? - ismételte meg Jézus odafönt a kérdést.

- Az idegenből jött papok s lovagurak mind azt mondták, Uram...

Az Úr Jézus hangja megszigorodott.

- Harmadszor kérdem, István. Kit küldött az én Atyám maga helyett, hogy megtegye véled a kötést?

- Ott volt Gellért úr, a püspök - felelte István király - és mások is, sokan. A Pápa őszentsége holdfordulásként dicséretet üzent.. és én is úgy éreztem, Uram...egész lelkemmel hittem...

Mintha valami feneketlen nagy mélységbe zuhant volna a hangja, olyan volt. Tompa, tétovázó. Magyarok szentek lelke megdermedt. Sötétben

éreztek magukat s úgy, mint aki alól kihullott a padló, amelyen eddig biztonsággal állott. Egy ezeréves tévedés sötét árnyékát érezték maguk fölé borulni.

És ekkor megszólalt az Úr Jézus szelíd, dorgáló hangja odafönt.

- Látjátok, látjátok, magyar szentek! Olyasmire hivatkoztok, ami nincsen. Olyasmire indultok, ami nincsen. Aratni akartok, ahol nem vetettetek. Bizony mondom néktek: amire az én Atyám ígéretet tesz, az erősebb, mint a szikla és tovább tart mint az idő.

De ti önmagatokkal tettétek a kötetést, s most az én Atyámon keresitek azt, amiben tévedtetek. Ti lelki érdemekkel akartatok földi birodalmat nyerni, pedig én megmondottam volt: aki az én utamra tér, az mindeneket elveszít e földön. Ti a mennyei birodalom ígését földi birodalomra akartatok átváltoztatni, magyarok. S ha tettétek is valamilyen kötetést, azt emberekkel tettétek, s az emberek szava elszáll, miként a füst. Hálát vártatok a föld népeitől? Nem tudjátok, hogy az adós gyűlöli azt, akinek tartozik? Ámde megmondotta az én Atyám: az igazak el nem vesznek. Mit kértetek hát, magyar szentek? Ha igazat cselekedett a nép, melynek szószólói vagytok, a pokolnak minden hatalmassága sem vehet erőt rajta, mert az én Atyámnak szeme az igazakon van.

- Megállj, Úr Jézus! - mordult közbe László - Éppen itt vagy a baj! Nem tudjuk, jól cselekedtünk-e és igazat? Mert arra vall minden odalent, hogy hasztalan védjük a keresztet s őriztük Nyugat hitét ezer esztendőn át, jutalom helyett büntetés következett! Vajon nem megfordítva kellett volna-e keresnünk az igaz utat nemzetünk számára? Vajon a kúnok feje helyett nem-e a lovag-urak fejét...?

- Ej, László, László - szólt alá az Úr Jézus szigorúan -, nem tudod, hogy aki fegyvert fog, az fegyver által vész el? Bárki ellen is emeli a fegyvert, az én Atyám teremtményét sújtja vele. Harcos, kemény nép volt a te néped. Harccal lett hatalmas a földön s így harcok által kellett megkisebbitessék s harcok árán megpuhíttassék. Ez az Úr törvénye s ezt, úgy látom, nem tudjátok jól, magyarok!

Nagy csönd volt a szavai után. Magyar szentek lehajtották a fejüket, mélyre. Aztán István király mozdult meg elsőnek. Lassan és öregesen fölállt a térdelésből, sóhajtott válláról levette a királyi palástot. Reszkető kézzel emelte le fejéről a szentek koronáját s a palásttal együtt letette maga elé, az udvar kövére. Aztán fölnézett az Úr Jézusra. Szeme bánatos volt, de az arca kemény.

- Hát akkor, Úr Jézus - mondotta csöndesen az ősz király - úgy látom, tévedésből kerültem csak ide. Megkövetlek a tévedésért s itt a palást, meg emitt a korona. Ha István tévedett is, engedd el Vajk szolgádat békességgel oda, ahol a többi magyarok várják az Ítéletnek Napját. Ű Ha nekik rossz, amért az én utamat járták, nekem se legyen jobb, Uram.

Rendre fölemelkedtek mind a magyar szentek, levették fejükről a szentek koronáját s letették maguk elé a földre. Aztán csak álltak ott, némán, födetlen fövel, szorosán együtt. Ekkor az Úr Jézus fönt a könyöklőn megcsóválta a fejét és alászólt mosolyogva.

- Bizony mondom néktek: könnyebb a tölgyfából fűzfakosarat fenni, mint szentet csinálni a magyarból! Vegyétek föl csak újra e királyi jeleket, mert megillet benneteket, mondom. Avagy nem tudjátok-e, hogy az én Atyám azokat sújtja elsősorban, akiket szeret? Ej, István, István! Nem te voltál-e, ki vérért vetted önnön nemzetednek is midőn ellene

szegült az igaz útnak, mely hited szerint igaz volt? S te, László?
Nem karddal verted-é be a templomokba a bűnösöket? Ti magatok
megtették, de lázadoztok ha az én Atyám ugyanezt cselekszi?
Szenvedés tisztítja s teszi nagygyá a népet. S bár nem az én Atyámmal
tették a kötést, hanem a magatok lelkével, lám megmondom néktek: az
Úr tartja a kötést magyarok népével mégis, mert hittel tettétek s
hittel állotta a nép ezer esztendőn keresztül. Ahol pedig hit vagyon,
ott vagyon az Úr is, az én Atyám. Békéljete meg hát, magyar szentek
s ne azt nézzétek ami van, hanem azt nézzétek ami lesz, az én Atyámnak
akarata folytán. Mert bizony mondom néktek: a szemet egy-kettőre tűzre
vetik s nagy lánggal ég, de még a füstje is elszáll s nyoma sem marad.
Ám a gyémántot addig csiszolja s gyötri a mester keze, míg a benne
lévő nemes kristály minden fénye és csillogása meg nem mutatkozik.
Így teszen az én Atyám is ez földnek népeivel, kik hasonlatosak
öelötte az ásványi anyagokhoz, melyekből az ember is vétetett. Ne
irigyelje hát a gyémánt a szemet s ne békétlenkedjék, ha hízott
köveket lát tespedni a mezőn, kit nem ér reszelő s nem sújt kalapács.
Füstje sem marad a szénnek s az értéktelen mezei követ elmálasztja
rendre a tespedés. Ámde az igaz drágakő egyre fényesebben ragyog a
mesteri kéz próbái alatt, s fénye betölti rendre a világot. Lássátok
hát, hogy nem feledkezett meg az én Atyám magyarok népéről!

Azzal intett az Úr Jézus odafönt a könyöklőn s az oszlopcsarnok kék
kupoláján kettényílt a kárpit s egyszerűbe rettentő fényesség öntött
el mindeneket. A nagy fényességből pedig kihallatszott az Úrnak hangja,
amint éppen tollba mondotta az íródeáknak:

- ... s elrendelem továbbá, hogy Mezőgyomoson Kardos Kiss Péternek
fiúgyermek szülessék, hitben erős, akaratban bátor s lélekben
tiszt legyen. Hasonlatosképpen gyermeke szülessék Szegény Nagy
Sándornak, Árva Bús Balázsnak, Keserü Péternek, Törődött Ferencnek
s másoknak, nagy számmal. S mindezen születendő magyarok legyenek
hitben erősebbek, akaratban bátrabbak s lélekben tisztábbak az ők
atyáiknál és sorsban szerencsésebbek... ezennel elrendelem...

A szemvakító fényességben egyenként hulltak térdre a magyar szentek
s szemükből kicsordultak a hála könnyei. Végiggördültek a ragyogókék
pádimentumon, valahol egy kis likon kiestek s aláhullottak a földre.
S minden csepp egy-egy újszülöttnek hullott a homlokára.